

Vedrørende offentlig høring om L 182 forslag til lov om ændring af lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion
(udvidelse af den sikrede personkreds).

[af Jørgen Arbo-Bæhr (EL), Frank Aaen(EL) og Christian Juhl (EL)]

L 182 blev fremsat af Enhedslisten den 27. marts 2015. Samtidig med fremsættelsen blev lovforslaget sendt i offentlig høring med høringsfrist den 24. april 2015.

Følgende myndigheder/organisationer er blevet hørt:

Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring,
Arbejdsskadeforeningen AVS,
Dansk Arbejdsgiverforening,
FTF,
HK/Danmark,
LO,
FOA og
Soldaterlegatet.

Lovforslaget er herudover blevet lagt på høringsportalen med henblik på evt. kommentarer fra offentligheden.

Der er modtaget høringssvar fra

- Arbejdsskadeforeningen AVS og
- FTF.

Svarene vedlægges.

Forslag til lov om ændring af lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte

FTF har modtaget forslag til lov om ændring af lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte i høring.

FTF er positive overfor en udvidelse af den sikrede personkreds. Således henviser vi til vores tidligere høringssvar i forbindelse med vedtagelsen af L. 104 om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte. Det fremgår heraf, at loven bør indrettes, således at de objektive krav, der kendes fra arbejdsskadelovgivningen, opretholdes, så personer udsat for samme hændelse og samme dokumentationsvanskeligheder stilles lige uanset om, der er tale om soldater, politifolk, brandfolk eller andre faggrupper.

Det er efter FTF's vurdering ikke rimeligt, at eksempelvis politifolk, som har været involveret i de meget voldsomme aktioner omkring 18. maj 1993, BZ bevægelsen i 1980'erne og aktioner på Christiania, fortsat skal kunne dokumentere henvendelser hos lægen med symptomer på PTSD i fuldt omfang inden for 6 mdr. eller ca. 1-2 år efter traumet for at få anerkendt PTSD eller PTSD delayed onset. For politifolkene involveret i disse aktioner gælder samme problematik omkring manglende screening og debriefinger, som for de hjemvendte soldater. Det er derfor i disse tilfælde forbundet med samme vanskeligheder at dokumentere tidlige symptomer som hos hjemvendte soldater.

Lovens nuværende udformning indebærer en ikke objektivt funderet forskelsbehandling af faggrupper, som udsat for sammenlignelige belastninger i forbindelse med deres arbejde. Loven bør derfor naturligt omfatte alle faggrupper, der har været udsat for særligt traumatiserende hændelser og har udviklet samme symptomer med videre.

Udvidelse til andre psykiatriske diagnoser

FTF mener her ud over, at det fortsat bør overvejes, hvorvidt andre diagnoser end PTSD bør kunne anerkendes med samme lave krav til dokumentationsniveauet for symptomdebut, som PTSD.

En person, som har været udsat for traumatiske hændelser under udsendelsen eller herhjemme, udvikler ikke nødvendigvis PTSD eller PTSD delayed onset. I mange tilfælde vil en traumatiseret udvikle andre psykiske lidelser som eksempelvis personlighedsændring efter katastrofeoplevelse og depression. Disse diagnoser anerkendes i dag i Erhvervssygdomsudvalget efter lov om arbejdsskadesikring § 7, stk. 1, nr. 2., om arbejdets særlige art, men også her er der krav til dokumentation for symptomdebut.

Kravene har ikke været forvaltet ligeså rigtigt som kravene til dokumentation for symptomdebut ved PTSD sagerne. Men for de relevante lidelser er der krav om, at skadelidte skal kunne dokumentere symptomdebut inden for få måneder efter traumets ophør. Som tilfældet er for udsendte med PTSD, kan lidelsen være medvirkende til, at der ikke sker henvendelse til læge eller til Arbejdsskadestyrelsen umiddelbart efter symptomerne viser sig - dette med risiko for, at symptomerne ikke kan dokumenteres på et tidligt tidspunkt i en senere arbejdsskadesag.

FTF kan på baggrund af det anførte støtte forslaget.

Høringssvar/kommentar fra Arbejdsskadeforeningen AVS vedr. Lovforslag nr. L 182 fremsat d. 27. marts 2015 af Enhedslisten (EL)

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte

På vegne af Arbejdsskadeforeningen AVS har jeg med stor glæde læst dette forslag til forbedring af lovgivningen vedr. de personer som pådrager sig PTSD posttraumatisk belastningsreaktion.

Derfor kan vi godt tilslutte os den ændret overskrift som lyder " Lov om erstatning og godtgørelse til personer med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion"

Men den burde lyde sådan" Lov om anerkendelse, erstatning og godtgørelse til personer med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion"

Begrundelse: En anerkendelse skal kunne gives uden at der nødvendigvis også er krav på erstatning, en anerkendelse betyder meget for skadelidte rent psykisk og praktisk.

Har nogle opklarende spørgsmål:

Hvad menes der med ordet " godtgørelse" er det for svie og smerte eller en anden form for erstatning for mistet erhvervsevne

I bemærkningerne til lovforslaget står der i nr. 2 andet afsnit.

"Ved forslaget ligestilles alle tilskadekomne" og videre " eller om de har pådraget sig ptsd under arbejde i Danmark.

Vil det betyder at der var tjenestegørende på statens skibe som i 1996 var med til at udfører en rednings/oprødningsarbejde på Færøerne, flere pådrog sig her PTSD kortere eller længere tid efter flyveulykken se vedhæftet) deres sager er d.d. afvist i Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen med at de er anmeldt for sent (de kunne jo først anmelde når det blev konstateret og arbejdsgiveren (staten) havde ikke sørget for dette.

I afsnit 4 står der: Det er fortsat en betingelse efter loven, at sygdommen først diagnosticeres sent, dvs. efter 6 måneder efter belastningens ophør.

Ikke forstået ? – hvorfor skal der stadigvæk stå noget om 6 måneder, er og bør det ikke være afgørende om lægerne kan stille diagnosen PTSD og at vedkomne har været udsat for en hændelse som kan give PTSD og det uanset hvornår det har været.

Hvis lægerne ikke er i tvivl om at skadelidte har pådraget sig PTSD og der ikke er andre årsagsmuligheder end det arbejde som skadelidte har udført, så burde det ikke være nødvendigt at stille krav om at der er vidner som kan bekræfte skadelidtes traumatiske oplevelse, det er en unødvendig mistænkeliggørelse af skadelidte – vidner er nødvendigvis ikke altid troværdige, skal de så også stille med vidner på deres troværdighed.

Soldater, som udsendte arbejdere i krigsområder arbejder nogen gange alene og har derfor ingen vidner, udover skadevolderne.

Hermed vores høringssvar, forbeholder os retten til flere bemærkninger alt efter hvad der kommer frem under udvalgsbehandlingen og besvarelsen af vores spørgsmål.

Men uanset evt. fejl og mangler, er lovforslaget nr. L 182 en ikke uvæsentlig forbedring af det bestående.

Mvh. Kurt A. Nissen

Arbejdsskadeforeningen AVS

Formand *Kurt A. Nissen*

Postadresse: Jasminvej 7, 4200 Slagelse Tlf. 23744821

mail: avs-slagelse@stofanet.dk - www.arbejdsskadeforeningen.dk -

Facebook, skriv navnet: arbejdsskade

Bilag til vores Høringssvar vedr. lovforslag L 182, det skal bemærkes at AVS har fuldmagt fra de 2 medlemmer vi nævner ved navn, de er også nævnt ved navn i det officielle svar vi har modtaget fra Beskæftigelsesministeren.

----- ps. Bilaget er også sendt til pressen.

2 af vores medlemmer som begge har PTSD kan ikke få det anerkendt, da arbejdsskaden skete i 1996 på Færøerne hvor de begge var tjenestegørende på skibe under det Danske Søværn, nu har den ene fået nok efter at have støt panden imod muren utallige gang, ingen vil offentligt tale om sagen og alle politikere er tavs – men Jens Tømmerup giver ikke op og på trods af PTSD og med støtte fra familien har han skrevet en stærk bog som på en ærlig ligefrem måde fortælle om hvordan Jens har oplevet den frygtelige flyulykke på Færøerne og især tiden derefter – kampen for anerkendelse har været hård, men den forsætter – Ønsker nogen at vide mere om bogen og Jens Tømmerup, så kontakt forlaget www.birmar.dk tlf. 75501529 se også vedhæftet brev fra Beskæftigelsesministeren.

Vores medlem Carina Feddersen var også med på Færøerne i 1996 som ung og uerfaren, ud over den tragiske flyulykke hvor Carina deltog i oprydningsarbejdet, så var hun også udsat for en arbejdsulykke da de skulle sætte en båd i vandet, der skete ikke noget fysisk – men psykisk kom reaktionen senere og en ung kvinde i Søværnet skulle ikke klage – hendes PTSD bliver heller ikke anerkendt da det skete i 1996 – Carina forsatte indenfor militæret og har også været udsendt til krigsområder med de negative påvirkninger det kan give, men en ung kvinde i militæret klagede ikke dengang – Arbejdsskadestyrelsen mener ikke hun opfylder kravene til at have været udsat for så ekstreme forhold at det kan anerkendes som at hendes PTSD er opstået på grund af hendes arbejde.

Forsvarsministeren vil ikke mødes med Jens og Carina og har oversendt sagen til Beskæftigelsesministeren, men det korte og lange er at både Jens og Carina havde den Danske stat som arbejdsgiver da de fik den stærke og uforglemmelige oplevelse der udviklede til lidelsen PTSD – men staten vasker deres hænder.

Jens Tømmerup bor i Korsør, Carina Feddersen er tidligere Korsørborger men bor nu i Lejre kommune.

Carina kan kontaktes via Arbejdsskadeforeningen AVS.

Formålet med denne udsendelse, er at vække de danske politikere, således at de ændre lovgivningen så også de "glemte" veteraner kan blive behandlet ordentligt, samt få anerkendt deres lidelser som erhvervsbetinget.

Gerne inden disse sager drukner i et folketingsvalg. Jens og Carina har ventet længe nok.

Mvh. Kurt A. Nissen

Arbejdsskadeforeningen AVS

Formand *Kurt A. Nissen*

Postadresse: Jasminvej 7, 4200 Slagelse Tlf. 23744821

mail: avs-slagelse@stofanet.dk - www.arbejdsskadeforeningen.dk -

Facebook, skriv navnet: arbejdsskade

Tænk på miljøet, er det nødvendigt at printe dette ud ?

Kurt Nissen
Arbejdsskadeforeningen AVS
Jasminvej 7
4200 Slagelse

Beskæftigelsesministeren
Ved Stranden 8
1061 København K

T 72 20 50 01
E bm@bm.dk
www.bm.dk

CVR 16172748
EAN 5798000398566

12 JAN. 2015

Kære Kurt Nissen

Jnr. 2014-0035739

Tak for dine henvendelser til Forsvarsministeren om Jens B. Tømmerup og Carina Feddersen. Forsvarsministeren og jeg har aftalt, at du får svar fra mig, da arbejdsskadeerstatning hører under mit område.

Det er trist at høre om Jens B. Tømmerups og Carina Feddersens problemer med helbredet. Jeg vil gerne udtrykke min store anerkendelse af det arbejde, som de har udført på vegne af Danmark. Jeg ved, at der er stor respekt om soldaternes arbejde både her i landet og i udlandet, herunder hos vores civile og militære samarbejdspartnere.

Det er vigtigt for mig, at tidligere udsendte soldater får en ordentlig behandling og den hjælp og erstatning, som de har krav på. Derfor er jeg glad for, at praksis for anerkendelse af PTSD efter arbejdsskadeloven er blevet lempet, så forsinket PTSD også kan anerkendes som arbejdsskade i nogle situationer, og at Folketinget vedtog en særlov, så veteraner kan få erstatning for PTSD, når sygdommen er opstået i tilknytning til og som følge af udsendelsen, selvom veteranen først får diagnosen stillet sent.

Ændringerne har betydet, at mange tidligere udsendte soldater, der tidligere havde fået deres sag om psykisk sygdom afvist, er blevet anerkendt efter de nye regler.

Jeg har som minister ikke mulighed for gå ind i sagsbehandlingen og afgørelsen af de konkrete sager. På denne baggrund finder jeg ikke grundlag for at holde et møde om sagerne.

Jeg kan generelt om reglerne oplyse, at Arbejdsskadestyrelsen træffer afgørelse om retten til erstatning og godtgørelse i arbejdsskadesager. Arbejdsskadestyrelsens afgørelse kan indbringes for Ankestyrelsen, der træffer den endelige administrative afgørelse i sagerne. Det samme gælder efter særloven om erstatning for seni diagnosticeret PTSD.

Den danske arbejdsskadelovgivning hviler på det grundlæggende princip, at arbejdsgiveren er ansvarlig for de sygdomme, som arbejdstageren får på grund af arbejdet. Det forudsætter en sikker dokumentation for, at det netop er arbejdet, der er skyld i sygdommen, altså en sikker årsagssammenhæng mellem påvirkningerne på arbejdet og udviklingen af sygdommen. Sygdomme optages på erhvervs sygdomsfortegnelsen, når der er videnskabeligt belæg for, at sygdommen kan forårsages af

arbejdet. PTSD er som den eneste psykiske sygdom optaget på erhvervs sygdomsfortegnelsen. Særloven omfatter af den årsag alene PTSD.

Jeg vil bede dig takke Jens B. Tommerup og Carina Feddersen for deres indsats og ønske dem alt det bedste fremover.

Venlig hilsen

Henrik Dam Kristensen

Katja Holmboe Andersen

Fra: Peter Bohlbro
Sendt: 31. marts 2015 09:25
Til: Katja Holmboe Andersen
Emne: Fwd: SV: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte
Vedhæftede filer: image001.gif; image002.gif
Opfølgningsflag: Flag for follow up
Flagstatus: Afmærket

Også til elektra....

Sendt fra min iPad

Start på videresendt besked:

Fra: Dansk Arbejdsgiverforening <DA@da.dk>
Dato: 27. mar. 2015 kl. 14.32.27 CET
Til: 'Peter Bohlbro' <Peter.Bohlbro@ft.dk>
Emne: SV: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte

Kære Peter Bohlbro

Under henvisning til det til DA fremsendte høringsbrev af d.d. vedrørende ovennævnte skal vi oplyse, at sagen falder uden for DA's virkefelt, og at vi under henvisning hertil ikke ønsker at afgive bemærkninger.

Med venlig hilsen

Maiken Lis Østergaard
Kontorelev

Fra: Peter Bohlbro [mailto:Peter.Bohlbro@ft.dk]
Sendt: 27. marts 2015 09:59
Til: aes@aip.dk; avs-slagelse@stofanet.dk; Dansk Arbejdsgiverforening; flf@flf.dk; hk@hk.dk; lo@lo.dk; foa@foa.dk; soldaterlegatet@soldaterlegatet.dk
Emne: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte

Vedlagt fremsendes udkast til forslag til lov om ændring af lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte fremsat af Enhedslisten den 27. marts 2015. Fristen er, jf. vedlagte

Fredag den 14. april 2015.

Med venlig hilsen

Peter Bohlbro
Chefkonsulent

Udvalgssekretariatet

Christiansborg
DK-1240 København K.

Tlf. +45 33 37 55 00
Dir. +45 33 37 55 36

www.ft.dk

Fra: 1 - ERST Høring [<mailto:hoering@erst.dk>]

Sendt: 30. marts 2015 11:14

Til: BEU | Beskæftigelsesudvalget

Emne: Erhvervsstyrelsens hørings svar vedr. Lov om ændring af lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion (Udvidelse af den sikrede personkreds)

Kære Peter Bohlbro

Erhvervsstyrelsen har på Høringsportalen fundet følgende høring: "Lov om ændring af lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret posttraumatisk belastningsreaktion (Udvidelse af den sikrede personkreds)".

Høringen giver ikke Erhvervsstyrelsen (herunder Team Effektiv Regulering) anledning til bemærkninger, idet forslaget ikke indeholder administrative konsekvenser for erhvervslivet.

'Fra januar 2015 er alle ministerier pålagt nye krav om styrkede erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger ved forslag til ny regulering med væsentlige konsekvenser for erhvervslivet. Se www.erst.dk/konsekvensvurderinger for mere information.'

Med venlig hilsen

Anna Holt Langlet
Stud. Jur

ERHVERVSSTYRELSEN
Team Jura

Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø
Telefon: +45 3529 1000
Direkte: +45 35291204
E-mail: Anna.holt@erst.dk
www.erhvervsstyrelsen.dk

ERHVERVS- OG VÆKSTMINISTERIET

 Erhvervs- og vækstministeriets mailbrev til beboere